

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת הספרות

מינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

יוני 2019

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב במקצוע ספרות

הערכות, בדיקה ובקרה לקראת בחינות הבגרות (יש להתעדכן מידי שנה):

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב נועדו לפצות על קשיים ממקור נוירולוגי, הגורמים להפרעת למידה שאינה מאפשרת את הבעת הידע הקיים. ההתאמות מאפשרות לתלמידים אלו לעקוף את תחומי הקושי ללא המגבלות הנובעות מהלקות ולתת ביטוי הולם לידיע שרכשו. כאשר ניתן להצביע על **פערים משמעותיים ברמת התפקוד והביצוע** של התלמיד, חשוב שהמורה המלמד את התלמיד יערוך היוועצות בצוות החינוכי בנוגע להתערבות לימודית שתסייע לתלמיד להתקדם באופן עצמאי ככל שניתן. הקניית אסטרטגיות למידה, ארגון ותכנון מסייעות במרבית המקרים ללמידה עצמאית. גם כאשר לתלמיד יש לקות למידה, אין משתמע בהכרח, כי קיימת הפרעת למידה המחייבת שימוש בדרכי היבחנות. בעת הדיון בנחיצות התאמות (בסמכות ועדה בית ספרית/ ועדה מחוזית), יש לזכור כי קיימת שונות טבעית ביכולות ובהישגים של התלמידים. על פי הספרות המקצועית, אחוז התלמידים עם לקוויות למידה נע בין 5%-15% לכל סוגי הלקוויות. כאשר מדובר על לקוויות משמעותיות מאוד באופן חריג האחוז עומד על כ- 3%-5%. חלק מתלמידים אלה יסתדרו ללא התאמות בדרכי היבחנות וחלקם יזדקקו להתאמות בדרכי היבחנות מרמות שונות (1/2/3).

חשוב שכל מורה יראה לנגד עיניו את התפלגות התלמידים המוגשים לוועדה המחוזית במקצוע אותו הוא מלמד. בכל מקרה יש לתת את הדעת לכל בקשה של תלמיד בנפרד ולגופו של כל עניין בעת הדיון. אם **הידע אכן קיים**, זוהו נקודות החוזק, התלמיד עבר **התערבות** על פי משוב ובקרה, **נשלל מקור אחר** המעכב את הבעת הידע, אך התלמיד עדיין אינו מצליח להביע את ידיעותיו ויש הסכמה ברורה של רוב המורים, ניתן לבדוק את נחיצות ויעילות ההתאמות בדרכי היבחנות.

בתהליך ההוראה-למידה, חשוב לוודא עד כמה מבחן ללא התאמות מאפשר, או אינו מאפשר, את הבעת הידע.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת הספרות

מינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקויות למידה והפרעת קשב

תפקיד המורה ודרכי התערבות לפני הגשת בקשה לדיון בהתאמות בדרכי היבחנות:

מצופה מהצוות החינוכי בבית הספר לקבל החלטות בעניין תלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, כשהחלטות אלה נשענות בראש ובראשונה על חוות דעת מקצועית של מורי בית הספר ונתמכות על ידי אבחון ולא להיפך. האבחון הוא חלק ממכלול, הנבדק לגבי נחיצות ההתאמות. נוסף לכך, יש חשיבות רבה לפתח את כישורי התלמיד לאורך כל השנים. כלומר, ההתאמות לא מאושרות אוטומטית בעקבות אבחון. כאמור, אם לאחר יישום התערבות ממושכת, הכוללת משוב ובקרה על ההתערבות לאורך השנה, התלמיד מפגין ידע, אך עדיין אינו מצליח לבטא את הידע שרכש במבחן ללא התאמות ולא נמצאו דרכים לפיצוי על הקושי, ניתן לערוך לתלמיד בדיקת נחיצות ההתאמות בדרכי היבחנות. המורה יכתוב את חוות דעתו העולה מבדיקת המבחנים, יש לגבות ולתעד בדוגמאות מעבודות וממבחנים של התלמיד.

התהליכים הנוגעים בהיבטים השונים בטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב והמדגישים התערבות וסיוע בתהליכי למידה, הם ביטוי לעידן חדש שבו ההתערבות, הטיפול וההתקדמות של התלמיד קודמים לשימוש בהתאמות בדרכי היבחנות. התארגנות מיטבית כחלק אינטגרלי מהתהליך החינוכי בטיפול בתלמידים אלה ושיתוף פעולה בין בעלי התפקידים השונים בבית הספר, הכרחיים לקבלת החלטה מקצועית.

התאמות בדרכי היבחנות הקיימות בתחום הדעת, מגמת ספרות:

מגמת ספרות שאלון מוגבר (יחידה רביעית וחמישית) 008381.
שאלון בסיס – 70% של 2 יחידות לימוד 008281.
שאלון בסיס עולים חדשים- 70% של 2 יחידות לימוד 008284.

התאמות בסמכות הוועדה הבית ספרית (מתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה): הארכת זמן, הגדלת שאלון, התעלמות משגיאות כתיב.

התאמות בסמכות הוועדה המחוזית (המתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה, דרך ההצגה, במתן תגובה ובתוכן): שעתוק הבחינה, הקראה על ידי בוחן ניטרלי, הכתבה לבוחן ניטרלי, בחינה בעל פה, מבחן מותאם.

- ההתאמות שיאושרו בוועדה (בית ספרית/מחוזית/ערר) עבור התלמיד, יהיו תקפות בהתאם למצוין באישור ובכפוף לנהלי האגף ללקויות למידה המתעדכנים מידי שנה. תוקף האישור הינו עד תום לימודיו של התלמיד בתיכון ועד גיל 25.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת הספרות

מינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

להלן אופן המענה על המבחן מותאם

שאלון 008284 ושאלון 008281 - 2 יחידות חובה :

- (1) על הנבחן לענות בסה"כ על שלוש שאלות, שאלה אחת מן הפרק 'רומן', או מן הפרק 'דרמה' ושתי שאלות מן הפרקים 'שירה' ו'סיפור קצר'.*
 - (2) משקל התשובה לשאלה מהפרק 'רומן', או 'דרמה' יהיה 40 נק' ומשקל כל אחת משתי התשובות הנוספות יהיה 30 נק'. סה"כ 100 נק'.
 - (3) הפרק הראשון בבחינה הוא פרק חובה. על הנבחן לענות בפרק זה על השאלה/ שאלות, על פי ההנחיות בפרק.
 - שימו לב , ז'אנר פרק החובה לא יהיה ידוע מראש לנבחנים והוא עשוי להשתנות ממועד למועד.
 - (4) שימו לב, פרק החובה 'מכתיב' לנבחן את בחירותיו בפרקים הבאים.
- כך למשל אם פרק החובה הוא 'רומן' הנבחן יענה על שאלה אחת מפרק זה. בנוסף יוכל הנבחן לענות על שתי שאלות מהפרק 'שירה' (על פי הנחיות בפרק זה), או על שתי שאלות מהפרק 'סיפור קצר' (על פי הנחיות בפרק זה), או על שאלה אחת מהפרק 'שירה' ושאלה אחת מהפרק 'סיפור קצר', על פי בחירותו. דוגמה נוספת : אם פרק החובה הוא 'שירה' הנבחן יענה על שתי שאלות, על פי הנחיות בפרק זה ובנוסף יענה על שאלה אחת מפרק 'דרמה' או מהפרק 'רומן', על פי בחירתו.
- *הבהרה חשובה, ההנחיות החדשות לבחינה המותאמת מצמצמות את מספר השאלות עליהן יענה הנבחן בבחינה, אך הן מחייבות אותו ללמוד את מלוא תכנית הלימודים בספרות, אם ברצונו להצליח בבחינה. לתשומת ליבכם : מחברת בחינה שעליה מודבקת מדבקת 'בחינה מותאמת' חייבת להיבדק ככזו, קרי, על פי כללי ההתאמה הרלוונטיים. תלמיד הרוצה לוותר על זכאותו לבחינה מותאמת יכול כמובן לעשות זאת, אלא שביה"ס מחויב בהסרת המדבקה הנ"ל ובצירוף מחברת הבחינה לקבוצת המחברות הרגילות הנבדקות על פי חוקי המענה הרגילים.

בחינה מותאמת לנבחנים לקויי למידה למבחן בגרות במסלול הגברה בספרות – החל ממועד קיץ תשע"ט (2019) נבחן שאושרה זכאותו לבחינת בגרות מותאמת בספרות במסלול ההגברה, יבחן בשאלון תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית בשאלון מספר 008381, על פי כללי ההתאמה הבאים :

בפרק הראשון בחלק א' נדרש מענה על שאלה אחת גדולה, נובלה או מחזה (26 נק').

בפרק הראשון בחלק ב' נדרש מענה על יצירה קצרה אחת בלבד שיר, סיפור, פרק מרומאן או אפוס (24 נק').

בפרק השני נושאים בין -ז'אנרים נדרש מענה על שאלה אחת בנושא הנבחר, על פי דרישות השאלה (50 נק').

שימו לב : ההתאמה בבחינה נעשתה רק בפרק א' בחלק ב'.

מדינת ישראל משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת הספרות

מינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקויות למידה והפרעת קשב

חשוב לדעת!!!

הקלדה על גבי מחשב באמצעות מערכת ה- iTest לתלמידים עם לקויות למידה אשר אושרו להם ההתאמות מסוג: "שעתוק" או "הכתבה לבוחן ניטרלי" ו/או "הקראה" באחת הוועדות (מחוזית/ ערר/ חריגים), ייבחנו באמצעות הקלדה על גבי מחשב במקצועות ספציפיים, על פי סמלי שאלון, בהתאם להנחיות אגף הבחינות. קיימת חשיבות רבה לתרגול ולכן חובה על בית הספר לתרגל עם התלמידים את בחינות התרגול וההדמיה של מט"ח על פי לוח הזמנים שמפרסם אגף הבחינות. ניתן להתנסות בכל מקצוע רב מלל, ולא דווקא בתחום הדעת.

קישורים:

לחזור המלא של אגף לקויות למידה והפרעות קשב, שפ"י, בנושא התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות והפרעת קשב הנבחנים בשנת הלימודים תש"ף (מעקב והגשת תיקים לוועדה בתשע"ט) שימו לב! בכל שנה מתפרסם חוזר חדש!

מסמך "יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב"

למידע נוסף בנושא ניתן לפנות לאתר שפ"ינט.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת הספרות

מינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקויות למידה והפרעת קשב

יצירת קשר:

לכל שאלה בנוגע לאיתור, התערבות וטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, ניתן לפנות למדריכות המרכזות המחוזיות בתחום לקויות למידה:

מחוז	שם המדריכה	פרטי התקשרות
ת"א:	גב' טלילה צור, יו"ר וועדת התאמה מחוזית ומדריכה מרכזת	talilazu@education.gov.il
מרכז:	גב' הדסה פרידנזון, מדריכה מרכזת	hadassa.fr@gmail.com
צפון:	גב' דנה בן צבי, מדריכה מרכזת	benzvidana@gmail.com
חיפה:	גב' לינדה אטיאס, יו"ר וועדת התאמה מחוזית ומדריכה מרכזת	lindatias@gmail.com
ירושלים+ מנח"י:	גב' רויטל מאור, מדריכה מרכזת	maorsr@walla.co.il
דרום:	גב' יונית סחייק, יו"ר ועדת התאמה מחוזית ומדריכה מרכזת	yonitsh@education.gov.il
חינוך התיישבותי:	גב' טל אשר, יו"ר וועדת התאמה מחוזית ומדריכה מרכזת	talasher10@gmail.com

במקרים חריגים בהם לא ניתן מענה מהמחוז ניתן לפנות למדריכות הארציות:

שם המדריכה	פרטי התקשרות
נירית מאיר טל	niritmeirmaoz@gmail.com
ליאת גל	liatdkh@gmail.com
דלית מישאל	dalitmi@education.gov.il
דליה בן ארצי	Daliabe3@education.gov.il

בהצלחה רבה!

מירב בראוטבר- פסט
מנהלת תחום דעת ספרות

לילי טלדן
מפקחת, ממונה על מערך האבחון וההתאמות
אגף לקויות למידה, שפ"י